

ЛЕКЦІЯ № 1

Тема

ПРЕДМЕТ ТА МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА
ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

План

1. Публічне адміністрування: поняття та наукові засади
2. Принципи публічного адміністрування
3. Основні теорії та школи управління

**ПРЕДМЕТНА ОБЛАСТЬ ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ ОКРЕСЛЕНА ПОНЯТТЯМИ-
ДЕРЖАВА, ПОЛІТИКА, ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ, ВЛАДА.**

- Держава-інститут публічної влади
- Політика-цілеспрямована діяльність, пов'язана з прийняттям відповідальних рішень у галузі взаємовідносин між різними суспільними групами, державами, народом
- Публічне управління-це пошук у найкращий спосіб використати ресурси задля досягнення пріоритетних цілей державної політики (Д. Кілінг 1972 р.)
- Влада-це право і можливість керувати

“ПУБЛІЧНИЙ” - ОЗНАЧАЄ
НАРОДНИЙ, СУСПІЛЬНИЙ, ВІДКРИЙ, ГЛАСНИЙ

Специфіка публічного управління

- 1. Опірається на державну владу
- 2. Поширюється на все суспільство
- 3. Діє системно

Адміністрування- професійна діяльність **менеджерів організації** або **державних службовців**, що спрямована на втілення в життя рішень керівництва

ПУБЛІЧНА АДМІНІСТРАЦІЯ- СИСТЕМА ПУБЛІЧНИХ ІНСТИТУЦІЙ ТА ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

“Адміністрація”- від лат. “служити”

Ключові структурні елементи публічної адміністрації:

- **органи виконавчої влади** -вищий орган
Кабінет Міністрів України. До його складу входять: Прем'єр-міністр, Перший віце-прем'єр, три віце-прем'єр міністри (Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади (агенції, інспекції) та центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом(департаменти))
- **виконавчі органи місцевого самоврядування** - органи, що є підконтрольними і підзвітними відповідній раді

Публічне адміністрування-це скоординовані групові дії з питань державних справ, які:

- ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ТРЬОМА ГІЛКАМ ВЛАДИ
(ЗАКОНОДАВЧОЮ, ВИКОНАВЧОЮ, СУДОВОЮ)
- МАЮТЬ ВАЖЛИВЕ ЗНАЧЕННЯ У ФОРМУВАННІ
ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ
- Є ЧАСТИНОЮ ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ
- ВІДРІЗНЯЄТЬСЯ ВІД АДМІНІСТРУВАННЯ У
ПРИВАТНОМУ СЕКТОРІ
- ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ БАГАТОЧИСЛЕННИМИ ПРИВАТНИМИ
ГРУПАМИ ТА ІНДИВІДАМИ

Функції публічної адміністрації

- УПРАВЛІННЯ СУСПІЛЬСТВОМ У ЦІЛОМУ
- УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ
- УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН
- УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПОЛІТИЧНІЙ
(ВНУТРІШНЯ І ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА)
- УПРАВЛІННЯ У ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ ТА ІДЕОЛОГІЇ
- УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОСОБИСТОГО ЖИТТЯ ЛЮДИНИ
(ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ, МОРАЛЬНИХ НОРМ)

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ - ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАДЯН, ЯКЕ СТВОРЮЄТЬСЯ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СПІЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ

Механізм публічного адміністрування-система, яка має свою структуру методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління

Підвиди:

- економічні (банківська, інвестиційна, кредитна, податкова...)
- мотиваційні
- організаційні (об'єкти, суб'єкти ПА, завдання, функції, методи управління...)
- політичні (механізми формування соціальної, економічної, фінансової політики)
- правові (нормативно-правове забезпечення)

2. ПРИНЦИПИ

- ЦЕ ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ, ЗА ДОПОМОГОЮ ЯКИХ
ВИБУДОВУЄТЬСЯ ТЕОРІЯ І ПОЯСНЮЮТЬСЯ ФАКТИ,
ЩО АНАЛІЗУЮТЬСЯ

- ⊙ 1. Пріоритет державної політики
- ⊙ 2. Об'єктивності (система управління-інформаційна система)
- ⊙ 3. Економії ентропії (міра невизначеності ситуації)
- ⊙ 4. Найменшої дії (перехід об'єкта в плановий стан, еволюційний розвиток)
- ⊙ 5. Цілеспрямованої діяльності (раціональне використання часу)
- ⊙ 6. Всеохоплюючої діяльності (самоорганізація громадянського суспільства)
- ⊙ 7. Зворотного зв'язку (постійний контроль)

Реалізації принципів сприятиме

1. ДЕМОКРАТІЯ
2. ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ ДЕРЖАВНОГО
БУДІВНИЦТВА ПЕРЕДОВИХ КРАЇН СВІТУ
3. ПЛЮРАЛІЗМ
4. ЛЕГІТИМНІСТЬ СТРУКТУР
5. СУСПІЛЬНЕ САМОУПРАВЛІННЯ
6. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД
7. ЦЕНТАРІЗМ
8. ЄДНОСТІ ГАЛУЗЕВОГО І
ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ
9. ПРИЙНЯТТЯ ДЕРЖАВНИХ РІШЕНЬ

3. Підходи в розвитку теорії і практики управління

-ШКОЛИ УПРАВЛІННЯ

-ПРОЦЕСНИЙ ПІДХІД

-СИСТЕМНИЙ ПІДХІД

- СИТУАЦІЙНИЙ ПІДХІД

ШКОЛИ В УПРАВЛІННІ

- Наукового управління (1885-1920)

Тейлор, Гілбрет, Гант

- Класична або адміністративна
(1930-1950) Файоль, Урвік, Слоун

подібна до класичної - теорія бюрократії

Вебер розглядав бюрократію як
професіоналізм у сфері менеджменту

- людських відносин (1930-1950)

Фоллет, Мейо, Маслоу

Людський фактор - основний елемент
ефективності управління

- Підхід з погляду поведінки
біхевіористична школа (1950-донині)
спроба вивчити і пояснити людську поведінку.
Лайкерт, МакГрегор Герцберг

-з точки зору кількісних методів (1950-1960)
(дослідження операцій)

-з погляду “чутливої адміністрації”, поліцентризму, “плоских фігур”

Відхід від ієрархічних структур, перехід до функціонального управління спрямовані на децентралізацію управління

віце президента США А. Гора висунула гасло

«створити уряд, який коштуватиме менше, а працюватиме краще».

ПРОЦЕСНИЙ ПІДХІД

МАЮТЬ НА МЕТІ ЗЯСУВАТИ,
ЯК СЛІД ВПЛИВАТИ НА
ПОВЕДІНКУ ІНДИВІДА, ЩОБ
ВОНА СТАЛА БІЛЬШ
МОТИВОВАНОЮ ДЛЯ
ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ
ОБОВ'ЯЗКІВ (ПРАГНУТЬ ПОКАЗАТИ
КЕРІВНИКАМ, ЯК СЛІД ПОЄДНУВАТИ РЕЗУЛЬТАТИ
ПРАЦІ ІНДИВІДУМА Й ВИНАГОРОДИ)

Процесний підхід трактує управління як серію безпосередніх взаємопов'язаних дій. Ці дії, кожна з яких сама по собі вже є процесом, значною мірою визначають успіх діяльності організації. Вони дістали назву "управлінські функції". Кожна управлінська функція – це також процес. Отже, процес управління являє собою суму всіх функцій.

А саме: планування, організування, мотивації, контролювання та регулювання.

Процесуальні теорії

ТЕОРІЯ СПРАВЕДЛИВОСТІ

(РОЗГЛЯДАЄ ВІДЧУТТЯ ЛЮДЕЙ ЩОДО СТАВЛЕННЯ ДО НИХ НА РОБОЧОМУ МІСЦІ ПОРІВНЯНО З ІНШИМИ)

ТЕОРІЯ СПОДІВАННЯ

(ЛЮДИ ДІЯТИМУТЬ ПЕВНИМ ЧИНОМ, БО ВОНИ НА ВАЖЛИВУ ДЛЯ НИХ СПОДІВАЮТЬСЯ ВИНАГОРОДУ)

ПІДХІД З ПОГЛЯДУ КІЛЬКІСНИХ

МЕТОДІВ

(ЗАМІНА СЛОВЕСНИХ РОЗМІРКОВУВАНЬ І ОПИСОВОГО АНАЛІЗУ МОДЕЛЯМИ, СИМВОЛАМИ ТА КІЛЬКІСНИМИ ПОКАЗНИКАМИ ПАРАМЕТРІВ МОДЕЛІ)

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД

ДАЄ ЗМОГУ РОЗГЛЯДАТИ
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В
ЄДНОСТІ ЙОГО
СКЛАДОВИХ, ЯКІ
НЕРОЗРИВНО ПОВ'ЯЗАНІ З
ЗОВНІШНІМ
СЕРЕДОВИЩЕМ

СИТУАЦІЙНИЙ ПІДХІД

- має надати можливість прямо використовувати досягнення науки в конкретних ситуаціях і умовах
- використовує значною мірою конкретні фахові знання для вирішення конкретних проблем.
- робить досягнення цілей найбільш ефективним шляхом.

Залежно від предмета, концепцій,
принципів державного управління в
зарубіжних країнах сформувались певні
школи державного управління

ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА

ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ГАЛУЗІ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ ТА ЙОГО ЗМІСТУ В НІЙ ДУЖЕ
ТОЧНИЙ.

ҐРУНТУЄТЬСЯ НА ТРАДИЦІЯХ СТАТУТНОГО
ПРАВА, ЯКЕ ВВОДИТЬ ЙОГО У ПЛОЩИНУ
ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ І ПРАКТИКИ. ДЕРЖАВНЕ
УПРАВЛІННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПІДХОДІ – ЦЕ

ПІД ГАЛУЗЬ ПРАВА.

АМЕРИКАНСЬКА ШКОЛА

СПИРАЄТЬСЯ НЕ СТІЛЬКИ НА ЗАКОНОДАВЧУ БАЗУ, СКІЛЬКИ НА РАЦІОНАЛЬНІСТЬ І ДОЦІЛЬНІСТЬ ПРИЙНЯТТЯ ТИХ ЧИ ІНШИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПЕРЕБУВАЄ БЛИЖЧЕ ДО ГОСПОДАРСЬКИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ, НІЖ ДО ПРАВОВИХ ЧИ КОНСТИТУЦІЙНИХ ЗАСАД.

СПРЯМОВУЄТЬСЯ НА РОЗВИТОК ВИСОКОФОРМАЛІЗОВАНОГО КОМПЛЕКСУ ПРАВИЛ ЧИ ПРИНЦИПІВ ДЛЯ КЕРУВАННЯ ДІЯМИ З ТИМ, ЩОБ ОТРИМАТИ УКРАЙ СТРУКТУРОВАНУ Й ЗАСНОВАНУ НА ПРАВИЛАХ СИСТЕМУ, ДЕ ПРАВИЛА ЗНАТИМУТЬ І РОЗУМІТИМУТЬ ТІ, ХТО ПРАЦЮЄ В УРЯДІ ЧИ ПРАГНЕ ЗАРУЧИТИСЯ ЙОГО ПІДТРИМКОЮ.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ –
ЯВИЩЕ УНІВЕРСАЛЬНЕ І
ПРИТАМАННЕ ВСІМ КРАЇНАМ.
ЙОГО РОЗУМІННЯ В РІЗНИХ
КРАЇНАХ Є НЕОДНАКОВИМ І
ЗНАЧНОЮ МІРОЮ РІЗНИТЬСЯ МІЖ
СОБОЮ.
НА ЙОГО ЗМІСТ ВПЛИВАЮТЬ
ІСТОРИЧНИЙ ТА ПОЛІТИЧНИЙ
ДОСВІД НАРОДУ ПЕВНОЇ КРАЇНИ